

บุหรีมือสอง...ภัยใกล้ตัวสัตว์เลี้ยง

มีรายงานวิชาการทางสาธารณสุขศาสตร์ ที่น่าสนใจมากขึ้นหนึ่งโดย ศ.นพ.วิชัย เอกพลากร หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะเครือข่ายนักวิจัยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ร่วมกับสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ เผยแพร่ข้อมูลจากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย ครั้งที่ 5 พ.ศ.2557 ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม เมื่อตุลาคม 2556 - กุมภาพันธ์ 2558 ผลการสำรวจได้ผู้ร่วมการศึกษาจำนวน 19,468 คน คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 81.9 วัตถุประสงค์หลักของการสำรวจ คือ แสดงความทุกข์ของโลกและปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพที่สำคัญ การกระจายตามเพศ และกลุ่มอายุ ในระดับประเทศ ภาค และเขตปกครอง

เฉพาะเรื่องการได้รับควนบุหรีมือสองของคนไทย จากการเก็บกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 19,468 คน อายุ 15 ปีขึ้นไป จาก 20 จังหวัดในทุกภูมิภาค โดยพบว่า มีคนที่ไม่ชอบบุหรีได้รับควนบุหรีจากผู้อื่น สูงถึง 72.6% หรือคิดเป็นประชากรกว่า 34 ล้านคน สถานที่ได้รับควนบุหรีน้อยที่สุด คือ บ้าน 56.3% หรือคิดเป็นประชากรกว่า 19 ล้านคน รองลงมาคือ ที่ทำงาน 46.1% ร้านอาหาร 35.6% และสถานที่ขนส่งสาธารณะ 25% ทั้งนี้ ยังพบว่าจำนวนนี้ไม่แตกต่างจากที่เคยสำรวจ เมื่อปี พ.ศ.2552 โดยสถานที่ได้รับควนบุหรีน้อยที่สุดคือที่บ้าน เช่นเดียวกัน คือ 55%

จากข้อมูลเบื้องต้นเราจะเห็นได้ชัดเจนนว่า “บ้าน” ยังเป็นสถานที่ซึ่งมีการรับบุหรีมากที่สุด ส่งผลกระทบต่อทุกคนในบ้าน และอย่าลืมว่าไม่ว่าใครได้มีแต่เพียงมนุษย์เท่านั้น ยังมีสัตว์เลี้ยงอีกหลายชนิดที่อาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันด้วย แถมยังไม่มีการเฝ้าระวังใดที่เข้าไปสำรวจหรือให้ความรู้กับประชาชน ว่า

ภัยจากควนบุหรีจากมนุษย์ก็เป็นอันตรายกับสัตว์เลี้ยงด้วยเช่นกัน โดยไม่ทราบนั่นจะแยกอาการป่วยตามประเภทของสัตว์เลี้ยงที่นิยมในประเทศไทย

สุนัข-แมว เป็นสัตว์เลี้ยงยอดนิยมอันดับหนึ่งและสอง มีคนเลี้ยงหลายล้านตัวทั่วประเทศ และในปัจจุบันพบว่ามีปัญหา

พ.สว.เกษร สุตะ:

เหล่านี้มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ โรคที่เห็บ หนอง ลอดลมติบ มีน้ำมูกบ่อย ไอเรื้อรัง หรือมีอาการเจ็บป่วยด้วยหลอดลมและปอดอักเสบเรื้อรังที่ไม่ตอบสนองต่อยาปฏิชีวนะหรือยาลดอักเสบ ลึกลับแพทย์ต้องใช้เวลานานในการรักษา หรือรักษาไม่หาย กรณีเหล่านี้เมื่อสืบย้อนประวัติกลับไป มักพบว่ามิสมารถในบ้านรับบุหรีเป็นประจำ หรือข้างบ้านมาขึ้นบุหรีหรือนอกบ้านและบังเอิญ

กรงสุนัขของเราตั้งอยู่ตรงนั้นพอดี หรือเจ้าของมักพาสัตว์เลี้ยงไปเล่นสถานที่ซึ่งมีการรับบุหรี เช่น สภาภาพ เป็นต้น ซึ่งยังเป็นปัญหาที่แก้ได้ยาก เพราะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในครอบครัวและเพื่อนบ้าน

กระต่ายและสัตว์ฟันแทะ เป็นสัตว์เลี้ยง

ยอดนิยมอันดับสามของไทย มีการเลี้ยงหลายแสนตัวทั่วไทย ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกนอกบ้าน จึงจะรับควนบุหรีมือสองจากเจ้าของโดยตรง มักมาพบสัตว์แพทย์ด้วยปัญหาที่มีน้ำมูกเรื้อรัง หายใจเสียงดัง ซึมไม่กินอาหาร ไม่เคลื่อนไหว ต้องอดบอย เมื่อให้การรักษาแล้วมักจะไม่ตอบสนองเท่าที่ควร บางตัวถึงขั้นเสียชีวิตหลายตัวเมื่อชันสูตรซากแล้วพบว่ามิ

ภาวะปอดอักเสบเรื้อรัง ดูงลมโป่งพอง ซึ่งสัมพันธ์กับเจ้าของที่มักสูบบุหรี่ในบ้านพัก

นกเลี้ยงและนกสวยงาม

ก็ได้รับความนิยมนานเป็นเวลานาน เช่น นกแก้ว นกขุนทอง นกกรงหัวจุก ฯลฯ มีการเลี้ยงทั้งแบบอาศัย

ด้วยกันในบ้านพักและอยู่ในกรงนอกบ้าน ซึ่งก็มีได้รอดพ้นไปจากบุหรีมือสองไปได้ โดยเฉพาะนกปรอดหัวโขนหรือกรงหัวจุกที่นิยมเลี้ยงกันใ้ภาคใต้รวมถึงหลายพื้นที่ในประเทศไทย มักจะมาพบสัตว์แพทย์ด้วยปัญหาเสียงแหบ ร้องไม่ดัง ร้องไม่ครบพยางค์ มีน้ำมูกเรื้อรัง ซึ่งหลายตัวพบว่ามีอาการอักเสบชนิดเรื้อรังในทางเดินหายใจ รักษามานานแล้วไม่ดีขึ้น สุดท้ายก็เอาไปเข้า

ช่างขันปรอดเสียงร้องไม่ได้ สืบประวัติย้อนหลังมักพบว่า มีผู้ดูแลสูบบุหรี่เป็นประจำ หรือสถานที่ชุมชนของเหล่าผู้เลี้ยงนกมีการสูบบุหรี่ เช่น ร้านกาแฟ หรือสนามแข่งขันประชันเสียงร้อง ส่วนสถานการณ์ในนกแก้วแก้วอีก เพราะมักเลี้ยงติดตัวเจ้าของ ไปไหนไปกัน ถ้าเจ้าของสูบบุหรี่ก็จะรับไป

เต็ม ๆ แต่แสดงอาการป่วยก่อนเจ้าของ เพราะทางเดินหายใจของนกแตกต่างจากมนุษย์มาก เพราะเมื่อนกหายใจเข้า อากาศจะผ่านปอดหนึ่งครั้งและไปเก็บไว้ที่ถุงลมภายในช่องลำตัว เมื่อนกหายใจออก อากาศเดิมจากถุงลมก็จะผ่านปอดอีกครั้งก่อนออกจากร่างกายทางจมูกเช่นเดิม เพราะฉะนั้นเมื่อนกหายใจหนึ่งครั้งเท่ากับว่ามีอากาศผ่านปอดถึง 2 ครั้ง คิดในมุมกลับกันถ้าเป็น

ควันบุหรี จะเท่ากับนกได้รับพิษภัยจากควันบุหรีเป็นสองเท่า

แถมพื้นที่ปกติเล็กกว่าคนหลายเท่า แต่ได้รับควันมากพอๆกัน

นกที่นำส่งสารเหล่านี้ จึงมักเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

ไก่น เป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่มีมาพบสัตว์แพทย์ด้วย

ปัญหาในรสนทางเดินหายใจบ่อยครั้ง เช่น น้ำมูกข้น มีเสมหะในคอมาก ไอ จามสลับหน้า ไช้ลักลับเรื้อรัง หายใจหอบและผอมลงเรื่อย ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่ทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ ซึ่ง

เจ้าของก็มักมองข้ามการสูบบุหรี่ในชุมชนไก่หรือสนามไก่น ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์ในระยะยาวได้

สัตว์เลี้ยงคลาน สัตว์กลุ่มนี้ดูเหมือนว่าไม่เดือดร้อนกับควันบุหรี เพราะควันบุหรี ไม่ค่อยจะเคลื่อนที่ กินน้อยเป็นปกติอยู่แล้ว แต่ในความเป็นจริงจากการเก็บข้อมูลระยะยาว ซึ่งแสดงถึงผลของควันบุหรีต่อสุขภาพของกิ้งก่า งู เต่า อย่างชัดเจน พบว่าทำให้ภูมิคุ้มกันลดลง ออกกำลังกาย และมักจะป่วยเรื้อรังโดยเจ้าของไม่ทราบ ทำให้อายุขัยสั้นกว่าปกติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เจ้าของสัตว์เลี้ยงคลานต้องพึงตระหนักด้วย

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แม้จะเป็นกลุ่มสัตว์ที่มีคนเลี้ยงไม่มากนัก เช่น กบ เขียด อึ่งอ่าง คางคก ปาด และเขียดตุ้ แต่สัตว์ในกลุ่มนี้จะแสดงความผิดปกติต่อควันบุหรีอย่างชัดเจน เพราะมีการหายใจผ่านทั้งทางปอดและทางผิวหนังด้วย และไวต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะคุณภาพอากาศเป็นอย่างมาก ซึ่งควันบุหรีจะไปขัดขวางขบวนการทั้งสองอย่างนี้ เราจะพบว่าผิวหนังกบ จากปกติที่ดูชุ่มชื้นตลอดเวลา สีส้นสไล จะเปลี่ยนเป็นผิวหนังแห้ง มีสีเข้ม สัตว์จะไม่ค่อยกินอาหารไม่ว่ายน้ำ อยู่บนบกมากกว่าปกติและค่อย ๆ ตายไป

จะเห็นว่าปัญหานี้ใหญ่มากและส่งผลกระทบต่อสัตว์ในเกือบทุกลำดับชั้น ซึ่งทางภาครัฐควรเข้ามาทำการศึกษาวิจัยในระยะยาว และบัญญัติกฎหมายขึ้นมาคุ้มครองสิทธิที่สัตว์เลี้ยงจะต้องได้รับความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีกว่านี้ โดยเฉพาะคุณภาพอากาศ เพราะควันบุหรีมือสองได้ทำลายสุขภาพสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยไปแล้วหลายล้านตัว ทั้ง ๆ ที่สัตว์เลี้ยงเหล่านี้ได้ให้ความเป็นเพื่อนอย่างซื่อสัตย์และความสุขแก่เรามานานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน.

เรื่อง/ภาพ น.ส.ว.เกษร สุตะ: